vaimupuu

detsember 2015

Nr 31/ 2015

Peaminister Taavi Rõivase jõulutervitus

Muutused tööalase ja sotsiaalse rehabilitatsiooni teenustes uuel aastal

Fotokonkursi „Sõprus“ kaunis lõpupidu

Esimesed jõulud Lasnamäe Kodus

Viljandi Singel tähistas oma sünnipäeva maskiballiga

Uuest aastast saab Tallinnas taotleda kodukohanduse toetust

Kaanelugu Lk 4:

GERMO PAAVLE

SISUKORD

1 JUHTKIRI:
Janek Muru

2-3 MEIE MINISTRID :
Taavi Rõivas ja Margus Tsahkna

4-6 MEIE INIMESED:
Germo Paavle

7-8 MEIE KÜLALINE:
Võrdõigusvolinik Liisa Pakosta

9 TASUB TEADA:
Töötukassa uus teenus – tööalane rehabilitatsioon

10-11 TASUB TEADA:
Sotsiaalkaitseameti uued teenused 2016. aastal

11 TASUB TEADA:
Uuest aastast saab Tallinnas taotleda kodukohanduse toetust

12-13 MEIE KODU:
Esimesed jõulud Lasnamäe Kodus

14-17 SÜNDMUS:
Fotokonkursi „Sõprus“ kaunis lõpupidu

18-19 SÜNDMUS:
Viljandi Singel tähistas oma sünnipäeva maskiballiga

20 TULEMAS:
Juunis toimub järjekordne kogupere-festival “Puude taga on inimene”

21 SÜNDMUS:
Eriline leeripüha

22 JÕULUJUTT:
Jõuluhommik

23-24 KÖÖGINURK:
Lehttainarosett

TOIMETUS

JANEK MURU

peatoimetaja
janek@vaimupuu.ee

KERTTU RAKKE

keeletoimetaja

MARGUS ENNO

tegevtoimetaja

MERIKE RAMOT

Haldus/arendus

TAIRE EHAVER

Kööginurga toimetaja

Toimetuse üldinfo:

Gsm: +(372) 5563 4449
toimetus@vaimupuu.ee
www.vaimupuu.ee

Makett ja kujundus:

Janek Muru, Vaimupuu

Trükk: AS Ferdida
Paber: G-Print (kaaned: G-Print 250g/m^2 ja sisu G-Print 150g/m^2)

DSV PAPYRUS HASARTMÄNGUMAKSU NÕUKOGU

[illegible] Vaimupuu kunstiline disain [illegible] ja [illegible] kuulub [illegible] autorõigusseaduse [illegible]. Kõikide [illegible] õigused. Originaal [illegible] [illegible] [illegible]

FOTO: Ingrid Buht,
Vahtra tugikeskus

Aeg läheb kiiresti. Juba oleme elanud 15 aastat käesolevas aastatuhandes! Viimane neist, peagi lõppev 2015. aasta, oli Vaimupuule tegus. Sõitsime palju ringi mööda Eestit ja käisime isegi Soomes. Leidsime endale palju uusi sõpru ja koostööpartnereid, aga kohtasime ka lihtsalt toredaid inimesi. Mõni neist jäi kohe eriliselt meelde. Igas kohas, kus käisime, leidus keegi, keda imetleda – kes eluraskustest hoolimata rõõmsalt oma eluga edasi liiguvad.

Üks selliseid inimesi on Margit Peterson, poetess ja kirjanik Pärnust, kellega kohtusin esimest korda raamatu „Pimedusest välja" Pärnu-esitlusel. Nagu toredate inimestega ikka – lobisesime maast ja ilmast ning kohtusime veel. Margiti pojast Germost ning sellest, kuidas ajukahjustusega lapse vanemana hakkama saada, ongi seekordse Vaimupuu numbri kaanelugu. Fotosessioon meeldis Germole väga. Selles, et tegemist ongi Päikesepoisiga, võib igaüks fotosid vaadates veenduda.

Tänavune suurüritus Vaimupuu jaoks oli loomulikult fotokonkurss. Juba neljandat aastat järjest toimuvat Vaimupuu fotokonkurssi võib pidada lausa rahvusvaheliseks, sest sel aastal osalesid ka meie sõbrad Leedust. Seekord ootasime fotosid teemal „Sõprus".

Täname kõiki, kes konkursist osa võtsid ja ootame rohket osavõttu ka järgmisel aastal! Juba 2016. aasta esimeses numbris kuulutame välja uue fotokonkursi teema. Pange vaim valmis ning puhastage objektiivid ära!

Fotokonkursi pidulik lõpetamine, auhindade jagamine ja rändnäituse avamine leidsid aset Salme Kultuurikeskuses 4. novembril. Vaimupuul on siiralt hea meel, et tööga hõivatud sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna leidis aega, et meie näitus pidulikult avada.

Samuti on minister Tsahkna meeles pidanud Vaimupuu lugejaid. Tema pühadetervitust saab lugeda lk 3, kohe pärast peaminister Taavi Rõivase tervitust. Soovime kõikidele ministritele uuel aastal külma pead ja kuuma südant!

Käesolevas Vaimupuu numbris on pidulikke ja rõõmsaid lugusid veel. Näiteks said Vääna-Viti Kodu noored Lasnamäele Mahtra teele kaks uut neljatoalist korterit. Kuidas valmistutakse esimesteks jõuludeks päris oma kodus, käis novembris uurimas Vaimupuu.

Aastalõpu Kööginurka ehib mõnus šokolaadi-pähkli-pirniküpsetis, mida on lihtne teha ja mis pakub mõnusat vaheldust jõuluaegsetele piparkookidele. See lehttainarosett valmis Rapla Vahtra Tugikeskuses. Täname Taire Ehaveri, kes juhendas ja õpetas sealseid noori pagareid!

Mul on hea meel vaadata lõppevale aastale tagasi. Nii palju sai ära tehtud! Suur, suur aitäh kõikidele meie toetajatele, nii suurtele kui väikestele, nii neile, kes jagavad projektirahasid kui neile, kes annavad meile jõudu oma naeratusega! Aitäh! Ilma teieta meie ajakirja ei oleks!

Uuelt aastalt soovin, et inimeste heasoovlikkus kasvaks. Hoolige üksteisest, ja mitte ainult jõuluajal, vaid läbi terve aasta. Me kõik vajame tähelepanu, headust ja soojust. Just hoolimine on kõige parem kingitus, mida oma elus saada ja anda. Seda pole võimalik kingipakki panna.

Vaimupuu toimetus soovib kõigile häid jõule ja rõõmurohket uut aastat!

Kohtumiseni aastal 2016!

FOTO: Kalev Lilleorg

KALLIS LUGEJA!

Kui Sul on ettepanekuid, millest või kellest meie ajakirjas edaspidi juttu peaks olema, anna meile teada! Väga oodatud on nii ajakirjanduslikud kui kunstilised kaastööd. Kui soovid meie ajakirja tellida (tasuta) või väljaandmist toetada, võta meiega ühendust!

Toimetuse telefon: 55634449, e-posti aadress: toimetus@vaimupuu.ee

www.vaimupuu.ee.

a/a: EE272200221053671605 Swedbank.

Mittetulundusühing Vaimupuu on riikliku tulumaksusoodustusega sihtasutuste nimekirjas.

Taavi Rõivas

PEAMINISTRI JÕULUTERVITUS

Aasta lõpp on rahu ja ootuste, hoolimise ning märkamise aeg. Jõuludel mõtleme tavapärasest tihedamini oma lähedastele ja panema rohkem tähele ka kõiki teisi meie ümber.

TEKST: Taavi Rõivas, peaminister
FOTO: Kaupo Kikkas

Lennart Meri on öelnud, et meist igaühest sõltub Eesti püsimine. See mõttetera on aktuaalne ka käesoleval aastal, kui ühiskonnas on käimas mitmeid olulisi debatte, kuidas meie riik edasi peaks minema. Nende kõigi arutelude juures tulebki meeles pidada, et iga Eestis elav, töötav, õppiv inimene on oluline ja märkamist väärt, päritolust, uskumustest või võimetest olenemata. Igaühe panus meie riiki ja ühiskonda on tähtis, vaid nii kestame.

Endise sotsiaalministrina ja nüüd peaministrina lähtun oma töös põhimõttest: riigi roll on luua võimalused ja soodne keskkond, kus igaüks saab end teostada ja oma panuse anda, elada täisväärtuslikku elu, end hästi tunda. Mõeldes erivajadustega inimestele, on mul hea meel, et ühiskonnas on toimumas oluline mõttemuutus ning me märkame üha enam erinevate inimeste tugevusi, mitte ei keskendu nõrkadele kohtadele. Mida rohkem kasvame koos ja puutume kokku erinevate vajaduste ning võimetega inimestega, seda paremini suudame tulla toime ka erinevate olukordadega, märgata ja kohaneda. See ühendab meid.

Me arutleme üha aktiivsemalt, kuhu tahame jõuda ning millised on need täpsed tulevikku vaatavad lahendused nii konkreetse inimese kui kogu ühiskonna jaoks. Me teadvustame üha enam, et meie ümber on palju erivajadustega inimesi, kellel ei ole tegelikult põhjust olla aktiivsest tööelust eemal, kui neil endil on tahtmine ja võimekus kaasa lüüa. Meil on tuhandeid motiveeritud inimesi, kelle puhul saab rõhutada töövõimet, mitte -võimetust. Selle tõestus on ka hulk töökäte puuduses tööandjaid, kes on juba märku andnud valmidusest kaasata erivajadustega inimesi. Valitsuse ülesandeks on olla abiks kahe osapoole kokkuviimisel. Seni kõrvale jäänud inimeste tööleaitamine teeb Eesti mitmes mõttes tervemaks.

Peagi algav 2016. aasta avabki erivajadustega inimestele ligipääsu senisest suuremale valikule teenustele ja abivahenditele. Mul on hea meel, et seda kõike on ette valmistatud koostöös kõigi osapooltega. Eesmärk on ju ühine – tagada kõigile võrdselt väärikas elu ja olu.

Hea Vaimupuu lugeja!

Soovin Sulle rahulikke jõule pere ja lähedastega. Läheme uuele aastale vastu lootusrikkalt ja positiivselt, märgates erinevaid inimesi enda ümber ning hoolides üksteisest.

Margus Tsahkna

SOTSIAALKAITSE-MINISTRI JÕULUTERVITUS

TEKST: Margus Tsahkkna, sotsiaalkaitseminister
FOTO: Kaupo Kikkas

Meid, Eesti inimesi on vähe - iga inimene on väärtus. Kõik me soovime ennast arendada, olla aktiivsed ning tunda vajalikuna. Meil on veel palju tööd teha, et vaimupuudega inimesi näeks igaüks täisväärtusliku ja panustava ühiskonnaliikmena, kuid seda enam on hea meel, et vaimupuudega inimesed ise, nende pereliikmed ning ühendavad organisatsioonid on järjest enam aktiivsed.

Vaimupuus ilmunud persoonilood on näiteks, kuidas eluterve suhtumine ja tahe aitavad toime tulla. Hea meel on lugeda inimeste lugusid, kes räägivad oma töökogemustest, sõpradest ja huvitavatest hobidest. Selline ellusuhtumine kuluks ära meile kõigile.

Suvel kohtusin intellektipuudega noorsportlastega, kes tulid Los Angeleses toimunud eriolümpialt tagasi mitmete säravate medalitega. Novembri alguses oli suur au osaleda Vaimupuu korraldatud fotokonkursi „Sõprus“ parimate tööde autasustamisel. Täna rõõmustavad konkursil osalenud fotod mind töölaual Vaimupuu kalendrist. Vaimukad ja neid ümbritsevad inimesed on ise tublid ja ettevõtlikud.

Peame mõistma, et ajad, mil vaimupuudega inimesi hoiti ühiskonnast eemale, on jäädavalt möödas. Väga oluline on ühiskonna suurem teavitamine, müütide kummutamine ja suurema avatuse poole liikumine. Järjest enam väärtustavad ettevõtjad vaimupuudega töötajaid tuues esile nende lojaalsust ja suurt tahet.

Uuel aastal astume veelgi suuremaid samme, et aidata vaimupuudega inimestel paremini iseseisva eluga hakkama saada ning toetada nende soovi osaleda tööturul. Käivitub töövõimereform, millega paraneb ka teenuste kättesaadavus. Uue teenusena hakkab Eesti Töötukassa osutama ka kaitstud töö teenust.

Heaks näiteks erivajadustega inimeste tööturule aitamisel on ka kohvik „Sild“, mille avamist planeeritakse järgmisel aastal. Kohvik „Sild“ soovib toetavas keskkonnas anda võimaluse arendada oma tööoskusi ning kindlustunnet. Sellised algatused on väga vajalikud ning tervitatavad.

Aasta lõpp ongi kohe käes ning uus aasta ootab juba ukse taga. Soovin kõigile rahulikku jõuluaega ning soovide täitumist uuel aastal.

Germo Paavle

PÄIKESEPOISS GERMO

Germo Paavle on 23-aastane sõbralik noormees. Ta elab koos poetessist ja kirjanikust ema Margit Petersoni ja paar aastat noorema venna Geioga kaunis suvepealinnas – Pärnus.

TEKST: Margit Peterson ja Vaimupuu
FOTOD: Tiina Azojan ja Vaimupuu

Germo sündis täiesti tervena. Ta oli tubli beebi ja arenes hästi. Ta isegi laulis, nii et arvati, et poiss hakkabki enne laulma kui rääkima. Paraku läks teisiti. 10-kuuselt jäi Germo kopsupõletikku, seejärel meningiiti. Senine areng oli kadunud. Germo unustas isegi istumise. Arstid arvasid, et ta ei taastu niipea, ent juba 11-kuuselt hakkas poiss uuesti istuma ning pooleteise-aastaselt kõndima. Füüsiline areng läks küll tõusvas joones, kuid raske haiguse tagajärjel tekkisid autism, madal lihasetoonus ja ajukahjustus, mis tingis epilepsia.

Germo ema Margit Peterson otsustas haigustest hoolimata oma last toetada ja innustada ning ta lasteaeda panna, et poiss eakaaslastega mängida, õppida ja areneda saaks. Pere elas tollal Lavassaares, aga tervel Pärnumaal polnud siis lasteaeda erivajadustega lastele. Valik langes Pärnu-Jaagupi lasteaia logopeedilisele rühmale. Piisas vaid poolest päevast, kui Margitile helistati: „Tulge Germole järele, me ei saa temaga hakkama."

Margit ei lasknud end heidutada ning sõitis koos õega Haapsallu. „Teadsime, et seal on Haapsalu Sanatoorne Kool, ei teadnud isegi aadressi ega midagi, kuid sõitsime kohale," jutustab Margit. „Leidsimegi üles!"

Haapsalu Sanatoorsest Koolist soovitati neil mina Haapsalu Väikelastekodusse. Margit ehmus: ta ei tulnud ju lapsest loobuma! Siis selgus, et lisaks orbudele elavad ja õpivad Haapsalu Väikelastekodus ka erivajadustega lapsed. Lastekodu direktor Õilme Ainjärvele hakkasid Margit ja Germo väga meeldima, ning kuigi maja oli mõeldud vaid Läänemaa lastele, võimaldas ta ka Germole sinna koha.

Juba nädala pärast läks Germo esimest korda Haapsalu Väikelastekodusse. Iga kahe nädala järel sõitis Margit Germole järele, et ta nädalavahetuseks koju tuua.

Margit Peterson on siiani südamest tänulik Haapsalu Väikelastekodule, et nad võimaldasid Germol seal elada ja õppida päris mitu aastat, sest Germo arenes seal jõudsalt. „Ta lausa tunnetas või nägi ette neid reedeid, kui ma talle sinna järgi sõitsin, kuigi ta ei tunne ei tähti ega numbreid ja ei oska ka lugeda," räägib Margit. „Õpetajad ei öelnud talle kunagi, et ema tuleb järgi, kuid samal päeval käis ta hommikust saati akna juures vaatamas, kas ema juba tuleb autoga. See näitab seda, et meil on väga tugev side ja Germol on olemas tugev tunnetus."

MURED KÄIVAD MÖÖDA INIMESI, MITTE MÖÖDA KIVE

Siis algas Margiti jaoks väga raske aeg: pärast 10-aastast kooselu läks ta mehest lahku. Germo oli 8-aastane, tema vend Geio 6-aastane. Suurt abi kusagilt loota ei olnud, tuli ise hakkama saada. Juhutööd ja luuletamine kuigipalju sisse ei toonud ja raha oli peres vähe. Tuli ette õhtuid, kus Margit patja nuttis, kuna polnud ei raha ega transporti, et Germo nädalavahetuseks koju tuua.

Germo pensionirahadest maksti kooli õppemaks, laste isa poolt makstavatest alimentidest aga elamiseks ei jätkunud. Kui tekkisid üürivõlad, soovitas Lavassaare valla sotsiaaltöötaja Margitil lapse riigi ülalpidamisele anda. Margit oli šokis.

Germo oli sellal Pärnu haiglas kubemesonga operatsiooni ootamas. Mõne tunni pärast sattus samasse haiglasse ka Margit – muretsemisest olid tal tekkinud kohutavad sapivalud. Haiglapäevad veetis ta oma probleemidest hoolimata Germo voodi kõrval istudes, sest operatsioonist toibumise tegid poisile raskeks iga natukese aja tagant korduvad epilepsiahood.

Teist korda sattusid ema ja poeg juhuslikult üheaegselt samasse haiglasse mõni kuu hiljem, kui Margitil sapikive opereeriti. Operatsioonilt palatisse jõudnuna kuulis ta, et Germo oli toodud koomaseisundis haiglasse. Germo elas tollal nädala sees Pärnu Niidupargis olevas Lastekodu hoones, mille alumise korrusel elavad nädala sees erivajadustega lapsed Pärnu maakonnast, keda ei saa iga päev kodu ja linna vahet sõidutada. Germole oli unustatud anda tema eluliselt tähtsad rohud ning nii ta vajuski koomasse.

Operatsioonist taastumiseks anti Margitile unerohtu, et ta end korralikult välja puhkaks, ent tema kondas seni mööda Pärnu uut haiglahoonet, kuni leidis intensiivravipalatist oma poja üles.

„Tollel ööl ma ei saanudki sõba silmale, saatsin oma lapsele mõtteist tervendavaid energiapakke ja sisendasin, et ta tuleb sellest välja," räägib Margit Peterson. „Olin selles täiesti kindel, ei kaotanud hetkekski lootust, kuigi olin ise operatsioonist nõrk ja haav alles paranes."

PÄRNUSSE KOLIMINE TULI KASUKS

Lavassaare vallaametnike käitumine oli ärritanud ka teisi inimesi ning asi jõudis kohalikku ajakirjandusse. Toonased Pärnu Toimetuleku Kooli õpetajad, Germo klassijuhataja Karmen Sildnik ja abiõpetaja Kädi Rohelsaar soovitasid Margitil Pärnusse kolida, et jääks ära kemplemine vallaametnikega ning Germo saaks kodus elada ka nädala keskel. Margit koliski.

Germo areng läks silmnähtavalt edasi, tänu kodus elamisele ja Toimetuleku Koolis õppimisele.

Puberteedieas Germo epilepsia süvenes ja Margit oli ööpäevaringselt tema kõrval valves. Hood kordusid tihti, isegi magades ja süües. „Kaheksa kuud minu elust oli nagu karm unenägu," ütleb Margit. Lõpuks saadi kangete rohtude abil haigus aastateks kontrolli alla.

KALLISTAMINE AITAB

Praegu on Germo kodune. Kui Margit tööl on, veedab Germo aega joonistades, vanu albumeid vaadates või oma lapsepõlveaegset Eesti popmuusikat kuulates. Igal võimalusel käib ta emaga igal pool kaasas, näiteks Pärnu kirjandusõhtutel, mida Margit korraldab juba kuuendat aastat. Vabadel päeval käivad nad koos poes ja jalutamas. Germo saab emaga hästi läbi ja matkib teda igas asjas – teeb koduseid töid, nagu ema ja kasutab rääkides ema väljendeid.

22-aastane Margit koos aastase poja Germoga.

Kodutöödes on Germo tubli. Talle meeldib koristada, nõusid pesta ja voodeid korda teha. Mõni aasta tagasi, kui pere elas ahjuküttega korteris, oli Germo tööks puude tuppa toomine. Ta oli selles väga usin.

Germot on lapsest saati kutsutud Telepoisiks ja Päikesepoisiks, sest ta on sõbralik, heatahtlik ja abivalmis.

Huvitaval kombel tunneb ta erivajadustega inimesed ära ja on alati valmis neid aitama – näiteks saadab tualetti, teeb ukse lahti ja paneb tule põlema. Germo on viisakas ja suur kallistaja. Kui mõni külaline unustab lahkudes kallistamata, on Germo valmis talle järele jooksma, et aga kallistada saaks. „See on ilmselt taas üks minult õpitud komme," räägib Margit. „Kallistame Germoga iga päev, sest kallistamine on hea energia jagamine. Kallistage teie ka, sest siis tunnete, et päev läheb palju päikeselisemaks!"

Margit ja Germo praegu, 22 aastat hiljem.

Margit Peterson on alati võtnud asju positiivselt ja sisestanud seda positiivsust ka teistele, eriti oma lähedastele. Juba lapsena oli ta iseseisev ja oma arvamustes kinni, tahtis ta ise kõigega hakkama saada, mitte teiste peale lootma jääda. Ta on samasugune ka praegu, lausa elav näide vanasõnast „Kõik, mis ei tapa, teeb tugevaks!"

MARGIT PETERSONI NÕUANDED TEISTELE ERIVAJADUSEGA LASTE VANEMATELE:

Mina soovitan jääda raskemates olukordades iseendaks, mitte kaotada pead. Kui sa juba oled lapsevanem, ja oled oma elu edasi andnud, siis sa ei tohi alla anda, sest sul on oma rist kanda. Erivajadustega laste vanematel on see rist veel eriti suurte mõõtmetega ja raske. Aga elus on palju raskeid asju.

Tuleks mõelda, et paljud asjad on meie mõtetes kinni ja lasta need vabaks. Laske oma ellu valgust rohkem, ärge konutage pimedas ruumis ka aasta kõige pimedamal perioodil.

Põletage küünlaid, sest need puhastavad elamist ja hinge, tuleleek laeb ja puhastab. Tules saate aasta lõpus põletada ka oma mured, lasta nendest lahti, et valgusenergia pääseks paremini ligi.

Kui teil pole päeva jooksul olnud võimalust naeratada, siis minge peegli ette ja naeratage iseendale, sest endaga rahul olemine tähendab ka raskustest üle saamist. Meil on tegelikult nii palju positiivseid asju elus, võtke ja omastage need. Ärge lugege meediast ainult negatiivseid artikleid, sest negatiivsus hakkab kergesti külge. Ärge lugege üldse kollast ajakirjandust, see pole teile vajalik.

Kallistage! Kui te millegipärast peaks kallistamist häbenema, visake see häbi vähemalt jõulude ajal minema ja kallistage, kallistage kohe mitu korda päevas. Ma usun, et tänu kallistustele on ka Germo selline positiivne Päikesepoiss, nagu ta on.

Ärge kunagi häbenege kallile inimesele öelda, et ta on kallis. See on juba ise suure positiivsuse edu pant. Kohe on käes jõulud, hoidke ja pidage meeles oma lähedasi. Kui te külla sõita ei saa, siis vähemalt sellel ajal helistage neile.

Imelist ja päikeseküllast jõuluaega!

KOKKUVÕTE

Luuletaja Margit Petersonil on erivajadustega poeg Germo. Nad mõlemad on rõõmsameelsed, kuigi on näinud raskeid aegu. Margit jagab ka teistele vanematele nippe, kuidas muredest jagu saada.

Liisa Pakosta

VAJADUS OLLA VAJALIK

TEKST: Liisa Pakosta
FOTO: Võrdõigusvoliniku kantselei

Me kõik oleme ühtemoodi inimesed. Inimene tahab olla vajalik, see on väga inimlik. Igaüks saab olla vajalik oma jõudu mööda. Vajalikuksolemise tahtmise ilusast soovist saab mure siis, kui teel on takistusi. Võrdõigusvoliniku töö on aidata takistusi kõrvaldada. Seaduse järgi töötame inimeste jaoks, kes tahavad tööd teha või õppida, ent ei saa seda mingil põhjusel teha. Puudega inimese teel on mitu takistust – küll ei usuta temasse või on endal eneseusk kõikuma löönud, küll ei osata pakkuda jõukohast tööd, või peljatakse põhjuseta. Kahjuks kardetakse kõige rohkem neid erivajadusi, mida silmaga näha pole. Teistest riikidest teame juhtumeid, kus ka pelgalt depressiooniravil käinud inimene võib tunduda tööandjale võimatuna, ehkki asutuses töötab näiteks ratastoolis inimesi.

TEISTMOODI HÄSTI TÖÖTAMINE

"Nii pühendunud ja lojaalne!" Just selline rõõmus hüüatus on kõlanud nende tööandjate suust, kellel olen palunud iseloomustada vaimupuudega töötajat. Selliseid tööandjaid on aga liiga vähe, kes on vaimse tervise häirega inimesele teadlikult tööd pakkunud. Võrdõigusvoliniku nõustamistel on paraku puuetega inimeste hulgast meie kõige sagedasemaks kliendiks vaimupuudega inimene või tema esindaja. Muremuster kordub – tahaks tööd teha, aga ei usaldata selleks kohta. Või kui töö kord leitud, aga kaastöötajad saavad haigusest teada, siis muutuvad kolleegid eemalehoidvaks, mõni hakkab isegi kaikaid kodaratesse loopima. Eneseusk saab tugeva hoobi ja inimene, kes seni tegi tööd rõõmuga, ei söanda enam tööle minna või hakkab pabistamise tõttu vigu tegema. Kurvastavalt on neil sapistel ütlejatel meelest läinud, et haigused käivad ikka mööda inimesi ja mitte keegi pole nende eest kaitstud. Korduv mure on ka agressiivsed ja inimese nõrka seisundit ära kasutavad kaubapakkujad, kes kalli järelmaksuga tooteid müües saavad inimesed lõpuks kohtutäituri lõa otsa, nii et inimesel kaob motivatsioon tööd teha, kaupmees saab aga täituri abiga viimse kui sendi kätte.

Eesti töövõimereformile on vaimupuudega inimesed kindlasti üheks kõige suuremaks väljakutseks ja oma erilist olukorda, ka senist suurt peataolekut avaliku sektori enda poolt, on huvikaitseorganisatsioonid põhjalikult esitlenud. Alates sellest, et vaimuhaigust pole võimalik abivahenditega leevendada ja lõpetades aktiivsuskohustuse kui uue lisapinge võimalikust tervistkahjustavast mõjust. Kindlasti jälgib võrdõigusvolinik seda, kuidas töövõimereformi puudutavad lubadused – paljud neist ju päris ilusad – tegelikkuses tööle hakkavad. Eriti veel Eestis, kus paljud tänased meie vaimupuudega inimesed pole veel kordagi saanud võimalust jõukohast tööd teha, ei talu lisapingeid ega ole valdava enamiku tööandjate juures teretulnud.

ÕIGUSED TÖÖKOHAL

Kui inimest koheldakse tema eripärade tõttu teistmoodi, ent inimene saab samal ajal oma tööga igati hästi hakkama, siis on tegu diskrimineerimisega. Diskrimineerimise eest kaitseb inimest võrdse kohtlemise seadus.

Tööandjal ega kolleegidel ei ole lubatud küsida tervise kohta, välja arvatud selles osas, mis puudutab või võib mõjutada otseselt konkreetse töö tegemist. Tööga

seonduva peaks töötaja oma tööandjaga saama turvalises ja vastastikku austavas õhkkonnas läbi rääkida.

Samas on see igaühe sügavalt isiklik otsus, kas tööandjale rääkida või mitte rääkida oma eripäradest ja erivajadustest – välja arvatud juhtudel, kus töö tulemus võib puudest sõltuda. Üldiselt on oma olukorrast rääkimisest ikka rohkem kasu kui kahju. Esiteks soovib osa tööandjaid tööle võtta erivajadustega inimesi ja te võite neile seetõttu eriti hästi sobida. Avalik sektor on nüüd lubanud tööle võtta 1000 puudega inimest. Teiseks – kui tööandja ei tea teie puudest või erivajadusest, siis on praktiliselt võimatu rääkida diskrimineerimisest, ja tööandjal pole ka mingit alust tööülesandeid või tööaega kuidagi kohandada. Kolmandaks pole vaja siis karta millegi ilmsikstulekut, vaid saab keskenduda tööle. Ent iga olukord on erinev ja ka meieni jõuavad rohkem valusad kogemused. Ehkki inimesi, keda see kõik otseselt puudutab, on väga palju. Rohkem kui igal kümnendal tööealisel inimesel Eestis oli 2013. aastal asja tohtri juurde psüühika- või käitumishäirete tõttu. Psüühika- või käitumishäiretest tingitud töövõimetust olid ekspertiisid näidanud mullu ligi 33 000 inimesele. Samas on tööandjate ja avalikkuse teadlikkus puuetega inimeste võimetest madal, eriti madal on see aga taas silmale nähtamatu puhul. Kahjuks puudub suuresti ka hea Euroopa praktika, sest ka teistes, meist palju rikkamates riikides alles hakatakse taas avastama vaimupuudega inimeste võimekusi.

Eneseusk, õppimistahe ja aitajad on vaimupuudega inimesele erilise väärtusega, kuna nende olukord on hapram. Eri riikides tehtud uuringud näitavad, et enamik vaimupuudega inimestest soovib väga tööd teha ja kasulik olla, ent samal ajal on just nende hulgas tööpuudus mitu korda suurem, kui tervete või näiteks füüsilise puudega inimeste hulgas. Olukorda pole parandanud isegi mitte kvoodid puuetega inimeste tööle-võtmiseks – siis eelistatakse sageli teiste puuete esindajaid. Osalt toimub see isegi vastupidiselt – kvootidega oleks probleem justkui lahendatud, samas kui kõige haavatavamate jaoks ei muutu suurt midagi. Ka seda tuleb silmas pidada, kui räägime avaliku sektori 1000 töökohast puuetega inimestele.

Mis siis aitaks? Varasem abi. Ühiskonna suhtumine, kus oma eripärast saaks valehäbita rääkida, kartmata kolleegide õelusi või tööandja hirme. Toetused, mis aitaks inimesel tööle saada, tööle jääda ja töövõimet parandada. Töökogemused, praktilised oskused ja jõukohane haridustee, mis poleks liiga lühike ning oleks ka tööturul abiks. Avalikkuse teadlikkus, mis toetaks iga inimese julgust ja oskust tunnistada muutusi omaenda ja teiste tervises ja varakult abi otsimist. Pikkade järjekordadeta ligipääs psühhiaatrilisele ravile. Abi tööandjatele, kelle palgal on vaimse tervise häirega inimesi.

PÜHADE- JA UUE AASTA SOOVID

Et kõikidele jaguks meelerahu, eneseusku ja häid õnnestumisi uuel aastal;

Et sobivaid, kaitstud või toetatud töökohti tekiks juurde, eeskätt ka avalikus sektoris;

Et arstiabi oleks kättesaadav ilma pikkade järjekordadeta;

Et inimesed oskaksid olla mõistvad ja toetaksid üksteist hea sõnaga;

Et kõik saaksid õppida oma võimete kohaselt, olgu tegu laste või suurtega. ■

KOKKUVÕTE

Liisa Pakosta on võrdõigusvolinik. Tema tööks on kontrollida, et kõiki koheldaks võrdselt. Ühiskond peab toetama vaimupuudega inimesi, kui nad tahavad elada ja töötada nagu kõik teised.

TÖÖTUKASSA UUS TEENUS –TÖÖALANE REHABILITATSIOON

TEKST: Erko Vanatalu, Töötukassa avalike suhete juht

2016. aastal hakkab Eesti Töötukassa pakkuma tööalase rehabilitatsiooni teenust. Teenus on mõeldud inimestele, kel on **vähenenud töövõime tõttu mitmeid takistusi** ja kes vajavad seepärast tööle asumiseks või töötamise jätkamiseks **erinevate spetsialistide** abi.

Tööalase rehabilitatsiooni teenus valmistab puudega inimest ette tööeluks ja toetab tema tööleasumist või töötamist.

TEENUST SAATE TAOTLEDA, KUI:

- olete tööealine (vanuses 16 – pensioniiga);
- Teil on osaline töövõime, puue või püsiv töövõimetus;
- Te töötate, õpite, olete ettevõtja, osalete ajateenistuses või olete registreeritud töötu.

Rehabilitatsiooniteenus on põhjendatud eelkõige siis, kui puue või terviseseisund takistab inimese tegemisi **mitmes erinevas valdkonnas** – näiteks on probleeme nii liikumisel, suhtlemisel kui nägemisel. Seetõttu vajab ta samaaegselt mitme eri spetsialisti ehk **rehabilitatsioonimeeskonna** abi.

Rehabilitatsiooniteenuse vajadust hindab töötukassa juhtumikorraldaja, kes on saanud rehabilitatsioonivaldkonna koolituse. Koos temaga lepitakse kokku rehabilitatsioonil osalemise eesmärk, mis pannakse kirja individuaalsesse tegevuskavasse. Teenuse vajaduse hindamiseks tuleb pöörduda **oma kodukoha töötukassa esindusse.**

Kui teenuse vajadus on hinnatud, aitab juhtumikorraldaja **valida sobiva teenuseosutaja.** Teenusele registreerimisel tuleb kindlasti teada anda, et ollakse töötukassa klient. Tööalase rehabilitatsiooni tegevused toetavad nii füüsiliste kui ka vaimsete võimete arendamist. Füüsilisi võimeid toetavad eelkõige tegevusteraapia, füsioteraapia, loovteraapia ja kõneteraapia; vaimseid võimeid eripedagoogi, logopeedi, sotsiaaltöötaja ja psühholoogi teenused.

Teiste tervishoiuteenuste, taastus- ja sanatoorse ravi saamiseks peab pöörduma oma pere- või eriarsti poole.

REHABILITEERIVATE TEGEVUSTE PEAMINE SISU JA EESMÄRK ON:

- Arendada puude või tervisehäirega toimetulekuks vajalikke oskusi ja töövõimet: näiteks abivahendite kasutamine, liikumise ja suhtlemise kergendamine jms.
- Toetada töölesaamist ja töötamist: konkreetse puude või terviseseisundiga sobivate tööde väljaselgitamine, vajalike abivahendite leidmine, töövõtete õpetamine, tööandja nõustamine jms.

Selleks et inimene jõuaks tööturule või oleks valmis tööd otsima, peab ta esmalt toime tulema oma igapäevaeluga. Seepärast on rehabilitatsiooniteenuse osaks vajadusel ka **igapäevaoskuste ja -toimingute õpetamine,** nagu näiteks liikumine, orienteerumine, suhtlemine ja muu ühiskonnas osalemine.

Tööalase rehabilitatsiooni tegevused toimuvad isiku vajadustest lähtuvalt kas individuaalselt või grupis.

Töötukassa ostab tööalase rehabilitatsiooni teenust **Sotsiaalkindlustusameti tegevusloaga asutustelt,** kes on avaldanud soovi koostööks töötukassaga. Töötukassa tasub teenuse osutajale tööalase rehabilitatsiooni eest vastavalt iga inimese vajadustele, kuid mitte rohkem kui 1800 eurot kalendriaastas.

Iga tööalase rehabilitatsiooni teenusel osalemise päeva eest maksame **sõidu- ja majutustoetust** 10 senti kilomeetri eest, kuid mitte rohkem kui 26 eurot päevas. Toetus arvutatakse kodu ja teenuse toimumiskoha kahekordse vahemaa alusel, kuludokumente töötukassale esitada ei ole vaja. Kui teenusel käiakse kodust kaugemal, võib toetust kasutada nii majutuse eest tasumiseks kui ka edasi-tagasi sõiduks.

Lisainfot leiab www.tootukassa.ee.

OLULINE INFO!

2016. aastast tuleb tööalase rehabilitatsiooni saamiseks pöörduda Töötukassasse, sotsiaalse rehabilitatsiooni saamiseks Sotsiaalkindlustusametisse.

SOTSIAAL-KAITSEAMETI uued teenused 2016. aastal

Töövõimereformi jõustumisel hakkab Töötukassa jõulisemalt tegelema tööalase rehabilitatsiooniga ning Sotsiaalkindlustusametile (SKA) jääb sotsiaalne rehabilitatsioon.

TEKST: Regina Salmu, Kommunikatsiooninõunik
Sotsiaalkindlustusamet
(Teksti on Vaimupuu poolt lühendatud.)

SOTSIAALNE REHABILITATSIOON

Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus toetab inimest puudega kohanemisel, uute toimetulekuoskuste õppimisel, psühholoogilise tasakaalu saavutamisel ja sobiva abivahendi valikul. Teenust korraldab SKA ning rahastab riik. Teenuse eesmärk on saavutada toimetuleku paranemine sellise terviseolukorra juures, mis inimesel on, kuid samas ei ole see teenus mõeldud tervise parandamiseks või haiguste ravimiseks.

Sotsiaalse rehabilitatsiooni taotlemiseks tuleb esitada taotlus Sotsiaalkindlustusametile. SKA töötaja võtab seejärel ise ühendust, et leppida kokku vestluse aeg. Nimelt jõustub 2016. aastal täisealiste puudega inimeste puhul sotsiaalse rehabilitatsiooniteenuse osutamisel oluline seadusemuudatus – **rakendub rehabilitatsiooni vajaduse hindamine.**

SKA ei hinda rehabilitatsioonivajadust juhul, kui rehabilitatsioonivajaduse otsus on tehtud kuni 31.12.2015 ja isikul on kehtiv rehabilitatsiooniplaan.

SOTSIAALSE REHABILITATSIOONI VAJADUSE HINDAMINE

Sotsiaalse rehabilitatsiooniteenuse vajaduse hindamine on juhtumikorraldaja poolt **vestluse vormis läbiviidav hindamine**. SKA juhtumikorraldaja, kes kasutab selleks otstarbeks koostatud küsimustikku, selgitab koostöös inimesega välja, millised on tema terviseolukorrast tingitud raskused igapäevases toimetulekus. Koos otsustatakse, kas inimene vajab sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust või teisi toetavad teenused, näiteks tervishoiuteenust.

Kui hindamisel selgub, et inimene vajab rehabilitatsiooniteenust, abistab juhtumikorraldaja rehabilitatsiooni-eesmärgi sõnastamisel ja sobiva rehabilitatsiooniasutuse või -programmi valikul. Nii valmib esmane tegevuskava vajalikest teenustest. Inimene peab ise võtma 60 päeva jooksul teenuseosutajaga ühendust, et leppida kokku teenuse osutamiseks sobilik aeg.

TEENUSE RAHASTAMINE JA KORRALDUS

Sotsiaalkindlustusamet tasub **teenuse osutajale** sotsiaalse rehabilitatsiooni eest vastavalt iga inimese vajadustele, kuid mitte rohkem kui 1395 (tööealiste psüühikahäirega isikute eest kuni 2325) eurot kalendri-aastas.

Sõidukulu hüvitamine toimub 2016. aastal senise korra järgi – hüvitist tuleb taotleda ja esitada kuludokumendid. Sõidukulu hüvitatakse kuni 41,55 eurot kalendriaastas nii teenusele suunatule kui tema saatjale (vajadusel).

Majutuskulu hüvitatakse kuni 119,85 (tööealiste psüühikahäirega isikute eest kuni 838,95) eurot kalendriaastas.

TEENUSTELE SAAMISE JÄRJEKORD

Alates 2016. aastast liigub uue korra järgi raha koos inimesega. Juhul, kui eelarves raha ei ole, paneb SKA inimese järjekorda (teenusele taotleja saab otsuse koos järjekorda lisamise teatega ja otsusele ei lisata maksumuse andmeid). Eelarvesse raha lisandumisel SKA teavitab isikut järjekorra saabumisest – isik saab järjekorra saabumise teate koos maksumuse andmetega. Järjekorra pikkus kuni 1 aasta.

2016. aastal lisandub kolm uut sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust:

Arsti teenus (ainult individuaalne):

- isiku terviseolukorra hindamine ja terviseolukorrast lähtuv nõustamine rehabilitatsiooniprotsessi vältel.
- Rehabilitatsioonispetsialistide nõustamine valitud meetmete ja sekkumiste osas, terviseolukorrast lähtuv näidustuste ja vastu näidustuste määratlemine.
- Võrgustikuliikmete (sh pere) konsulteerimine, toetamaks isikut rehabilitatsioonieesmärkide saa-

vutamisel (konsulteerib isikut ja tema võrgustikuliikmeid tulenevalt rehabilitatsiooni tulemustest ja mõjudest terviseolukorrale).

- Abivahendite vajaduse hindamine, sobiva abivahendi soovitamine ning kasutama õpetamine.

Teenus ei sisalda arstliku raviplaani koostamist ja diagnoosi määramist, raviprotseduuride tegemist, retsepti väljastamist, eriarsti vastuvõtule ega täiendavatele uuringutele suunamist.

Õe teenus:

- Tervise ja enese eest hoolitsemise alane teavitus, nõustamine, haigusteadlikkuse hindamine, haiguse ja sümptomitega toimetuleku õpetamine, riskikäitumise juhtimine, isiku lähivõrgustiku nõustamine isiku ja/või tema esindaja juuresolekul/loal terviseprobleemidega toimetulekuks ja toetamiseks.
- Rehabilitatsioonispetsialistide nõustamine valitud meetmete ja sekkumiste osas (näidustuste ja vastu näidustuste määratlemine lähtudes terviseolukorrast).
- Võrgustikuliikmete nõustamine, konsulteerimine (motiveerimine) toetamaks isikut rehabilitatsioonieesmärkide saavutamisel.
- Abivahendite vajaduse hindamine, sobiva abivahendi soovitamine ning kasutama õpetamine.

Teenus ei sisalda täiendavatele uuringutele saatmist, raviprotseduuride tegemist ning retsepti väljastamist.

Kogemusnõustaja teenus:

- Nõustamine sarnase puude, terviseolukorra kogemuse või erivajadusega inimese poolt, kes on läbinud vastava ettevalmistuse.
- Teadmiste ja kogemuste vahetus ning nõustamine, emotsionaalse, sotsiaalse ja/või praktilise toe pakkumine

Teenus on mõeldud psühhosotsiaalselt keerulises olukorras olevatele inimestele ja nende lähedastele, kes vajavad suunamist asjakohase abi juurde, kogemuslikke teadmisi ja informatsiooni, teadmist ja kogemust, et nad ei ole oma eripäraga üksi, võimalust saada lootust ja õppida sarnase kogemusega inimestelt. Kogemusnõustaja kuulub rehabilitatsioonimeeskonda ja on läbinud vastava koolituse.

Lisainfot leiab www.sotsiaalkindlustusamet.ee. ■

Uuest aastast saab Tallinnas taotleda kodukohanduse toetust

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus käivitab jaanuaris Tallinnas pilootprojekti, mille eesmärk on füüsiliselt kohandada 100 erivajadustega inimese kodu. Tegemist on esimese osaga suuremast projektist, mis hõlmab viie aasta jooksul vähemalt 2000 inimese kodu kõikjal Eestis.

TEKST: Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus

Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Eesti riigi poolt rahastatava projekti eesmärk on aidata tegevuspiiranguga inimestel luua endale paremad võimalused õppimiseks ja töötamiseks.

Pilootprojekti käigus võetakse vastu avaldusi nende inimeste kodude kohandamiseks, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht on Tallinna linn. Täpsem info selle kohta, kes on õigustatud toetust saama, milliseid kohandusi toetatakse ning avaldus toetuse taotlemiseks on peagi kättesaadav aadressil http://www.abivahendikeskus.astangu.ee/kodukohandus/.

Kohanduse vajadust hindab Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus esitatud avalduse ja koduvisiidi põhjal. Ühe kohanduse hüvitatav maksumus on kuni 4500 eurot; täpne summa sõltub kohanduse hinnatud vajadusest.
Kohanduste reaalseks läbiviimiseks teostatakse vajalikud projekteerimis- ja ehitustööd, sh korraldatakse projekteerimis- ja ehitushanked.

Avalduste vastuvõtt Tallinna elanikelt algab 4. jaanuarist 2016 ja toimub jooksvalt. Alates 2016. aasta teisest poolest algab avalduste vastuvõtt kõikjalt Eestist, mille kohta jagatakse täiendavalt infot.

Ando ja Oksana teed keetmas.

ESIMESED JÕULUD LASNAMÄE KODUS

TEKST: Vaimupuu
FOTOD: Vaimupuu

Rõõm on teatada, et Vääna-Viti Kodu noored said Lasnamäele Mahtra teele kaks uut neljatoalist korterit. Avarast elutoast avanevad uksed kolme eraldi asuvasse tuppa – oma tuba, oma luba... Suurest õnnest käis osa saamas ka ajakiri Vaimupuu. Külastasime noormeeste korterit. Meile vaatasid vastu õnne täis särasilmad. Margusele, Andole ja Heikile olid omakorda külla tulnud samuti uue korteri saanud Kristel, Oksana ja Õnnela.

Peagi on käes jõuluaeg ja nüüd peavad noored tegevusjuhendajate abiga ise oma esimesed jõulud uues elamises mööda saatma. See ei ole noortele kindlast mitte kerge katsumus. Margus rõhutas, et lisaks uuele korterile on käes ka suurem vabadus ise oma päevaplaane seada ja kodu korrastada.

Kindlasti toob uus ümbrus ja suurlinna melu kaasa uusi tutvusi. Seega peaks esmalt olema üsna ettevaatlik, keda uuteks sõpradeks võtta ja keda külla kutsuda.

AS Hoolekandeteenused juhataja Kersti Ojasu rääkis, et käesoleva aasta 9. novembrist hakati Lasnamäe paesel pinnal osutama kogukonnas elamise teenust. Selleks osteti kolm erinevat korterit, kaks neljatoalist ja üks viietoaline. Korteritesse asus elama kümme klienti. Omaette olemiseks jagub seal piisavalt ruumi - igal kliendil on olemas oma tuba. Kersti Ojasu sõnul on paljude klientide jaoks see ka esimene võimalus omada oma päris kodu, sest enamus neist elas varem hooldekodudes, kus elati mitmekesi ühes toas.

Korterid on sisustatud kõigi vajalike esemete ja kodumasinatega, mida igapäevases elus vaja. Korteris on olemas ka üldkasutatav telefon juhuks, kui on vaja abi kutsuda. Kõikidel elanikel on oma korterivõtmed, et tagada ööpäevaringne sissepääs.

Lasnamäe Kodus töötab kolm tegevusjuhendajat. Uue keskkonna, inimeste ja kodukorraga harjumine võtab aega, kuid nii kliendid kui töötajad on sellega suurepäraselt hakkama saanud.

KUIDAS MEIE KLIENDID OMA UUTES KODUDES ELAVAD?

Praegu on nende päevad tihedad ja tegemist täis. Paljud neist käivad tööl. Ametid, mida nad peavad, on erinevad, alates puhastusteenindajast ja lõpetades õpingutega Astangul. Need elanikud, kes on kodused, tegelevad tegevusjuhendajate nõuannete järgi üldkasutatavate ruumide koristamise ja söögi valmistamisega, vajadusel käivad ka poes. Koos seatakse järgmise päeva plaan ja arutatakse päevakajalisi sündmusi.

Ravimid asetatakse portsjonitena ravimikarpi ja töötajad aitavad jälgida, et need ka õigeaegselt võetud saaksid. Ka on töötajad abiks selles, et kõik kliendid õigel ajal tööle ja kooli jõuaksid. Et kõike olulist meeles pidada ja kliente tasemel nõustada, selleks on sisse viidud vastav päevik. Nii on tagatud ka see, et kõik arved on õigel ajal makstud, klientide mured ära kuulatud, probleemid lahendatud ning kord ja puhtus majas.

Nagu igas toredas peres, saavad ka Lasnamäe Kodu elanikud taskuraha. Selle eest saab poes endale meele-

päraseid oste teha. Tõsi küll, taskuraha saab poes raisata alles peale seda, kui kõik vajalikud korteriarved on makstud. Nii välditakse võlgade tekkimist. Samas tekib klientidel turvatunne ja kinnistub teadmine, et see on nende kodu ning sellega kaasneb ka kohustus ning vastutus. Nagu ikka iseseisva elu puhul ja ühise kodu-pere tingimustes.

Lasnamäe Kodu uutele elanikele on selline elukorraldus suur samm iseseisva elu suunas. Sellist muutust on nad ammu oodanud. Kersti Ojasu rõhutab, et AS Hoolekandeteenused töötajatena on nad õnnelikud ja uhked, et saavad olla selles protsessis oma klientidele abiks ning toeks.

Siiski on veel hooldekodudes palju neid, kes vääriksid omaette tuba ja elamist, saades mõningase toetuse ja nõustamise abil iseseisvalt igati hakkama. Seega on veel palju ära teha, et tagada puuetega inimestele väärikam elukorraldus.

Vaimupuu toimetus tänab AS Hoolekandeteenuste juhatajat Kersti Ojasud, kes võimaldas meile sellise rõõmsa kohtumise. Samuti soovime, et päkapikud täidaksid kuhjaga kingikotid nii Lasnamäe Kodu klientidel kui töötajatel. ■

Margusel on oma toa üle hea meel.

Kristel, Oksana, Õnnela, Margus, Ando ja Heiki.

Näituse avas Margus Tsahkna.

FOTOKONKURSI „SÕPRUS“ KAUNIS LÕPUPIDU

TEKST: Linda Luhse, psühholoog, MTÜ Viljandimaa Singel
FOTOD: Tiina Azojan

3. novembril oli ilus ilm. Taevas oli sinine ja päike hellitas. Kollased lehed lisasid värvi ja rõõmu. Kõndisin, hõlmad lahti, Salme Kultuurikeskuse poole soojade tunnetega, heade ootustega. Salme Kultuurikeskus on avar, uhkete treppidega, seintel maalid. Täna oli siin Vaimupuu korraldatud fotokonkurssi „Sõprus“ parimate fotode näituse avamine. Kutsutud kõik konkursis osalejad, kes on ka omavahel aastate jooksul juba sõbraks saanud. Vaimupuu korraldas fotokonkurssi juba neljandat korda. Näituse avamisel on kohtumisrõõm alati suur, kallistusi jagatakse igal sammul.

Saali sisse astudes näen reas seina ääres noodihoidjatel valgeid tahvleid. On tunne, nagu varsti tuleks dirigent ja sümfooniaorkester hakkaks mängima. Tahaks valgeid tahvleid keerata ja vaadata, mis teisel pool tegelikult on, võib-olla fotod? Uudishimu on suur. See on kindlasti Janeki kaval üllatus! Peab vist kannatust varuma. Meeleolu on rõõmus, samas uhke ja pidulik.

Kõik inimesed on saali teisel poolel. Vau, kui palju… Ah, kui ilusad…

Tere, Margus! Rõõm näha, Kerttu! Kalli-kalli, raplakad! Age, Hely… Ütleks Janekile ka tere, kus ta on? – Ah just oli siin ja juba seal… Arusaadav, tal on hetkel palju tegemist, viimased korraldused ja kohe algab! – Kas vaba tooli kuskil ei olegi… Siin – kolm viimast. Istun Age ja Hely kõrvale. Ekraanil jookseb slaidishow, näidatakse kõiki konkursil osalenud fotosid, Väga hea, väga huvitav. Hästi tehtud!

Margus astub ette ja ütleb tähtsa näoga lühidalt tervitussõnad ja kuulutab kohe naeratades: ansambel „Laine“.

Nagu imeväel seisab äkitselt meie ees Janek, ei jää keegi tal tähelepanuta. Nüüd saab lõpuks „tere“ öelda!

„Tantsima, tantsima!“ korraldab aga peo peremees.

„Noh nii äkki kohe, just sain istuma…“ venitan mina. Aga saal ongi juba ansambli hoogsate rütmide saatel tantsijaid täis. Hetke pärast olen minagi selle rõõmu ja sõpruse karussellis keerlemas, tantsupartneriks naeratav Kahro. Korraldajad aina lisavad hoogu ja kutsuvad lavale uusi ja uusi esinejaid. Esinevad ansamblid „Respekt“ ja „Kukerpillid“. Tundub, et ka neid on nakatanud publiku rõõm!

Muusika ja laulude vahepalaks tänab Vaimupuu meeskond osalejaid ja kuulutab välja auhinna saajad. Mina saan kolm korda aplausi osaliseks: meie Leedu sõbrad Panevežysest on edukalt debüteerinud ja nende auhinnad võtan vastu mina, kuna nad ei saanud rahalistel põhjustel ise tulla.

Panevežyse Noorte Päevakeskusega on Singel teatrifestivalide ja kunstinäituste kaudu juba ammu seotud. Sellel suvel esines Singel Leedus teatrifestivalil näidendiga „Maski taga“. Seda sündmust ja Panevežise noorte elu kajastas ka Vaimupuu. Kutsusime Panevežyse Noorte Päevakeskuse Vaimupuu fotokonkursist osa võtma, sest see ei nõua rahalisi kulutusi, pilte saab e-postiga saata. Tore, et nad kaasa lõid ja veelgi toredam, et said tunnustust. Järgmisel aastal lubasid leedukad taas fotokonkursist osa võtta. Vaimupuu fotokonkurss on seega kasvanud rahvusvaheliseks!

Suurepärased snäkid, hõrgutised laual Soku Pubi poolt Vaimupuule toetusena on nauditavad nii silmale kui ka kõige kriitilisemale maitsele. Kõik on vaimustuses!

„Mmm… Kas sa seda oled proovinud?" kostab ühelt ja teiselt poolt.

Vaagnaid tuuakse juurde kui külluse sarvest. Selline laud teeb iga koosolemise uhkeks peoks. Selle suure panuse eest peo õnnestumiseks on kõik väga-väga-väga tänulikud.

Nüüd paluti kõik saali, kus olid noodialused. Noodialuste taha rivistusid inimesed, nende ees sotsiaalkaitseminister Margus Tsakhna. Tema lausus pidulikud avasõnad. Üksteise järel keerati valged tahvlid ümber ja nähtavale tulid fotod. Väga ilus ja efektne näituse-avamine! Sotsiaalkaitseminister tunnustas tegijaid ja kiitis rõõmsat, sõbralikku õhkkonda. Mulle tundus, et tal oli veidi kahjugi ära minna.

See fotokonkurss on juba neljas ja tulemas ka viies. Võib julgelt öelda, et Vaimupuul on kujunenud ilus traditsioon. Traditsiooniliselt oli ka valmis uue aasta kalender, kus fotokonkursi paremad tööd. Terve aasta jooksul meenutavad fotod sõprusest meile seda ilusat päeva, südamlikku sündmust ja rõõmsaid inimesi. Ja seda, et parim osa inimese elust on sõprus!

Tänud kõigile korraldajatele ja osalejatele!

Ansambel Respekt pani rahva tantsima.

Esineb ansambel Laine.

Mõni foto lausa vääris taaslavastamist!
Poseerivad Raivo ja Merike Koluvere Kodust.

Fotokonkursi „Sõprus" võitjate kommentaarid

Christina Pihel, MTÜ Kõrgessaare Puuetega Noorte Klubi Vikerkaar:

Kui ma kuulsin, et pääsesin fotokonkursil võitjate hulka, olin esmalt suures hämmingus, aga samas oli see ka meeldiv üllatus. Mulle meeldib väga pildistada ja nii tore on selle eest natuke tunnustust saada.
Sõprus ja sõbrad on mulle väga olulised ja olen alati õnnelik, kui saan sõpradega koos olla. Konkursile saatmiseks valisin foto „Rannamõnud", kus mu poeg mängib meie pere suurima sõbraga. Ka sõbrad kiitsid minu valiku heaks, sest fotosid konkursile esitamiseks valisime just nimelt sõpradega koos. Nii oli sõprus sel konkursil minu jaoks oluline mitmes mõttes.

Indrek Hansen, Võisiku Kodu:

Mul oli väga hea meel, kui sain teada, et mu foto on konkursil parimate hulka arvatud. Pidulikul üritusel kutsuti mind auhinna kätte saamiseks lavale. Kartsin, kui Margus minult kõigi ees küsimusi küsis.
On hea, kui sul on olemas sõbrad. Mul on palju sõpru, aga kõige paremad sõbrad on Timo, Matthias ja minu tüdruksõber Irina.
Oma võidufoto „Üks kõigi ja kõik ühe eest" tegin mobiiliga ja mulle endale meeldis see. Minu unistuseks on saada päris fotoaparaat, et saaksin rohkem pildistada.

Egle Bergiene, Panevežyse noorte päevakeskus, Leedu:

Fotokonkursist kuuldes tahtsin sellest kohe osa võtta. Mind toetasid selles mu ülemus ja ka teised keskuse töötajad. Tore on töötada koos inimestega, kes on toeks ja usuvad minusse.
Ma lootsin väga, et vähemalt üks mu fotodest pääseb parimate hulka. Olin väga üllatunud, kui sain teada, et välja valiti koguni kolm mu fotot. Mul on selle üle väga hea meel.
Tegin väga palju fotosid, sest tahtsin, et noored jääksid neile vabalt ja loomulikult. Valisin välja pildid, mis kajastavad sõprust, aga oleksid ka kunstipärased. Minu arust ei piisa ainult sellest, kui pildistada kallistavaid sõpru. Fotol peab olema lugu, see peab väljendama tundeid.
Aristoteles on öelnud: „Sõprus on elus kõige vajalikum voorus. Seda vajavad ühtmoodi nii rikkad kui ka vaesed. Mitte keegi, isegi kui tal on rikkust küllaga, ei taha elada ilma sõpradeta." See on sõpruse tähendus ka minu jaoks.

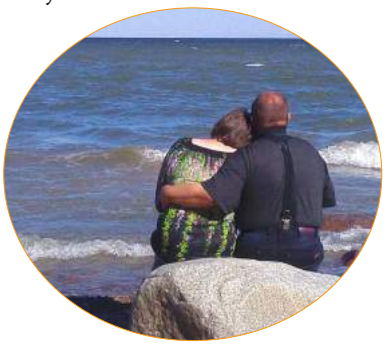

Ilja Kharitonov, Sinimäe Kodu:

Sellest, et ma võitsin konkursil auhinna, sain teada oma tugiisikult. Olin väga rõõmus.
Fotokonkursile oleksin tahtnud saata palju fotosid, aga saata tohtis vaid viis. Minu tugiisik Aleksandra aitas mul parimad välja valida. Võidutöö „Koos mere ääres" meeldis mulle kõige rohkem.

Janek Muru ja Kerttu Rakke kinkisid Margus Tsahknale oma raamatu "Pimedusest välja".

Margus Enno küsitleb Indrek Hansenit.

Kohaletulnuid tervitas Meelis Joost EPIKojast.

Noodialustel fotod pakkusid kõigile huvi.

Ansambel Kukerpillid.

Ele Janno ja Ingrid Buht oma võidufotodega.

"Mister X" Karula Kodust

VILJANDI DISINGEL tähistas oma sünnipäeva maskiballiga

TEKST: Hely Kuus, Rapla Hooldekeskuse tugikeskus Vahtra tegevusjuhendaja
FOTOD: Tiina Azojan

MTÜ Viljandimaa Singel korraldas juba teist korda erivajadustega inimestele maskiballi, kuhu oli kutsutud ka Rapla Hooldekeskuse tugikeskus Vahtra pere. Seekord oli balli teemaks „Kübarad ja kaabud“. Ühtlasi tähistas selle piduliku üritusega Viljandimaa Singel ka oma 17. tegutsemise aastat.

Ballile olid kutsutud peale Vahtra tugikeskuse veel sõbrad SA Pärnu Haigla Psühhiaatriakliiniku päevakeskusest, Vändra Alevi Sotsiaalmajast, Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskusest ja OÜ Pariisi Erihoolduskeskusest.

Oli väga suur rõõm näha kõiki sõpru balli teemakohaselt riietatuna, kübarate ja kaabudega või mõne muu huvitava kaunistusega juustes. Kõik olid väga kaunid!

Viljandimaa Singeli tegevjuht Itta Arak oli vahtrakatelt palunud ka väikese esinemisprogrammi. Loomulikult sisaldas see tantse, mida sel aastal "Vahtra tantsudeks" sai õpitud. Ka Viljandi sõbrad esitasid samaks ürituseks õpitud tantse. Seejärel said kõik pidulised ansamblimuusika saatel jalga keerutada. Keegi ei jäänud niisama nurka norutama - juba esimeste muusikahelide kõlades täitus tantsupõrand rõõmsate tantsijatega.

Tantsimise vahele pakkusid võõrustajad vaatamiseks toredaid esinejaid. Saime näha temperamentset mustlastantsu Paul Bobkovi juhtimisel ja balli üllatusena välja kuulutatud meestantsurühma särtsakalt vaheldusrikast tantsuetendust. Kogu üritus oli väga meeleolukas ja hästi planeeritud.

Suured tänud Viljandimaa Singelile ja selle tegevjuhile Itta Arakule, et meil oli võimalik nautida seda suurepärast pidu. Jääme südamete põksudes ootama järgmist balli! ■

Ahti ja Mari tantsuhoos.

Singeli tegevjuht Itta Arak.

Tantsupõrandal keerutasid jalad ja rattad!

Kadri, Helmi ja Hely.

Palju toredaid inimesi: psühholoog Linda, muusikaõpetaja Heidi, Vahtra tegevusjuhendaja Hely, tantsuõpetaja Paul, Singeli tegevujuht Itta, Vahtra tegevusjuhendaja Age.

11. juunil 2016 toimub Tallinnas Stroomi rannas koguperefestival "PUUDE TAGA ON INIMENE"

2016. aasta 11. juunil toimub Tallinnas Stroomi rannas taas koguperefestival "Puude taga on inimene", mida korraldab samanimeline mittetulundusühing. Peakorraldajateks on puudega inimesed ning üritus on suunatud kõigile Eesti elanikele – nii täiskasvanutele kui lastele, olenemata puudest või selle puudumisest.

TEKST: MTÜ Puude taga on inimene

Festival toob Stroomi rannaalale kokku muusika, kino, kunsti, spordi ja teatri ning inimesed, kes on oma töö ja loominguga pälvinud tuntust nii Eestis kui ka välisriikides. Külalised saavad lisaks kuntsielamustele katsetada neile tavapäraseid tegevusi tavapärasest erinevas võtmes. Kas tantsida on võimalik jalgu kasutamata? Kuidas maalida käsi kasutamata, nii et pilt oleks ilus? Kuidas saada teatrielamus ilma lavalist tegevust nägemata? Mismoodi näeb välja meeskonnasport ratastel? Kuidas saada muusikaelamus kurdina?

See kogemus koguperepeolt aitab vähendada laialt levinud eelarvamusi, annab uusi kogemusi ja õpetab igaühele midagi. Lisaks pakub ka mõnusa meelelahutust täis suvepäeva.

Puudega inimeste elukvaliteet ja eneseteostuse võimalused sõltuvad info, teenuste, toodete, abivahendite, hariduse kättesaadavusest ning samuti teiste ühiskonnaliikmete valmidusest arvestada erivajadusega inimestega.

Teie organisatsiooni osalemine festivalil aitab suurendada puudega ja puudeta inimeste, nende pereliikmete ja valdkonna spetsialistide teadlikkust teenustest ja toodetest, mis on seotud puudega inimeste igapäevase toimetulekuga, osalemisega haridus- ja kultuurielus.

Võimalus on kõigil puudega inimestel oma töid ja tooteid teistele näidata ning müüa. Suurepärane võimalus on pakkuda poekaubast erilisemat ja sotsiaalse väärtusega käsitööd.

Soovime kaasata projekti loomingu- ja käivitusprotsessi võimalikult palju erivajadusega inimesi ja nende organisatsioone.

Selleks, et üritus kenasti korda läheks, palume koguperefestivalil osaleda soovijatel registreeruda 15. jaanuariks 2016 Eesti Puuetega Inimeste Koja meiliaadressil epikoda@epikoda.ee

Kohtumiseni koguperefestivalil!

MTÜ Puude taga on inimene lõid ettevõtlikud eestimaalased, kelle missiooniks on ühiskondliku suhtluslõhe vähendamine puudeta ja puudega inimeste vahel. Üks MTÜ eesmärke on oma kogemuse ja oskuste jagamine teistele Eesti kultuurikorraldajatele, kuidas ka nemad saaksid oma sündmuse teha puudega inimestele ligipääsetavaks.

ERILINE LEERIPÜHA

TEKST: Tiina Ool, kirikuõpetaja
FOTOD: Erakogu

Siia maailma tuleb iga inimene sündimisel, kiriku või koguduse liikmeks aga saadakse ristimisel. Luteri kirikus käivad noored ja täiskasvanud veel ühes koolis – leerikoolis, kus õpitakse tundma usu põhitõdesid. Leerikool lõpeb leeripühaga, kus leerilapsi õnnistatakse ja siis saavad nad koguduse täieõiguslikeks liikmeteks.

11. oktoober oli eriline päev üheksale leerilapsele – nad said leeriõnnistuse Tallinna Toomkirikus peapiiskop Urmas Viilmalt, seitse nendest ka ristiti leeripühal. See oli pidulik lõpp toredale leerilaagrile, mis toimus kahel nädalavahetusel Tallinna lähedal laagrikeskuses Talu. Leerilaagris saadi teada, millest räägib Piibel, lauldi, mängiti, peeti ühiseid palvuseid. Leeritunde andsid õpetajad Tiina Ool, Kaido Soom ja Tauno Toompuu. Huvitavalt ja näitlikult aitasid Piibli sõnumit edasi anda Kirsti Malmi ja Minna Nikki. Iga leerilapsel oli ka oma abistaja alati kõrval, kes aitas kõigega hakkama saada. Laagri lõpuks olid kõik nagu üks sõbralik pere.

Rõõm oli kohata ka teisi sõpru leeripühal, kes olid õnnitlema tulnud uusi koguduseliikmeid. Kuigi leeripüha toimus ühiselt Toomkirikus, said leerilapsed oma kodukoha koguduste liikmeteks. Nii näiteks said kaks Jüri - Jüri Nikolajev ja Jüri Alandi - nüüd Tallinna Kaarli koguduse liikmeteks. Neid olid tervitama tulnud Kaarli koguduse diakon Saima Sellak-Martinson ja sõbrad, kes juba varem olid Kaarli koguduses ristitud ja leeritatud.

■

Aivar Kaasik, Kristo Sooper, Jüri Nikolajev ja Vjatseslav Zagorski.

Jumalale on iga inimene oluline. Nii nagu lauldi leeripühal igale leerilapsele:
"Kui Jumal oma sõnaga sinugi lõi,
siis mõtles ta seejuures nii:
mul kallis oled sa ja väärtuslik ka,
sind armastan sellisena."

Tiina Ool

JÕULUHOMMIK

TEKST: Tiina Ool, kirikuõpetaja
FOTO: erakogu

Adventiajal on paljudes kirikutes jõulusõimed – need on pildid, mis kujutavad Petlemma lauta. Seal on vahel karjased, kes on tulnud Jõululapsukest kummardama, alati on olemas Maarja ja Joosep. Kõige tähtsam on aga Jeesus – lapsuke, kes magab sõimes.

Ühes kirikus oli selline jõulusõim koos kõigi tegelastega seatud üles kiriku ukse kõrvale õue, et sellest saaks osa iga mööduja. Jõulupüha hommikul tuli kirikuõpetaja enne teenistust varakult kohale. Kui ta vaatas jõulusõime, märkas ta kohkumisega, et kõige tähtsam tegelane, Jeesus, on kadunud. Sõim oli tühi! „Kuidas ma nüüd kogudusele ütlen, et meile on Õnnistegija kingitud, kui see on kadunud?" mõtles kirikuõpetaja murelikult. Siis nägi ta lähenemas ühte poisikest.

Poiss oli lumine, nina peas punane ja vedas enda järel uhiuut kelku. Kelgu peal aga lebas see nukk, mis kujutas Jeesuslast sõimes. Poiss tuli kiriku ukse juurde, teretas õpetajat, võttis siis nuku oma kelgult ja asetas ettevaatlikult sõime tagasi.

Õpetaja ei jõudnud veel midagi küsida, kui poiss juba selgitas: „Enne jõule palusin ma igal õhtul: armas Jeesus, palun tee nii, et Jõuluvana tooks mulle uue kelgu! Lubasin Jeesusele, et kui ma tõesti saan kelgu, siis võtan ka tema kelgutama kaasa!"

Misa sa arvad, kas selle poisi soov läks täide? Jah, Jõuluvana tõi talle uue kelgu. Ja kõige esimese sõidu oma uue kelguga tegigi poiss jõuluhommikul koos Jeesusega – Jõululapsukesega. Kirikuõpetajal oli nägu naeru täis – sellepärast, et jõulusõim enam tühi ei olnud, sellepärast, et poisi jõulusoov täitus. Ja ka sellepärast, et see poiss nii sõnapidaja oli – mida ta oli lubanud, seda ka tegi.

Soovin, kallis lugeja, et ka Sinu jõulusoovid ja palved täituksid! Ja et ka Sina võiksid tõelisele Jõululapsele sama palju rõõmu vastu kinkida, nagu see väike poiss!

Õnnistatud Jõulupühi! ■

LEHTTAINAROSETT

TEKST: Taire Ehaver
FOTOD: Vaimupuu

SELLES MÕNUSAS KÜPSETISES ON SUUSSULAV PÄHKLIKREEM, MAHLASUST ANDEV PIRN NING KRÕMPSUVAD PEKAANIPÄHKLID.

Valmistusaeg: 10 min ettevalmistust + 25 min ahjus.

VAJA LÄHEB:

500 g pärmilehttainast (külmutatud)

1 keskmise suurusega küps pirn

3-4 kuhjaga supilusikatäit šokolaadi-pähkli-kreemi (Nutella)

suur peotäis hakitud pekaanipähkleid

1. Poolita pirn, eemalda südamik ja lõika vili õhukesteks viiludeks.

2. Lase tainal umbes pool tundi toasoojas sulada, siis laota see küpsetuspaberile.

3. Määri tainale šokolaadi-pähklikreem. Seda võib panna ka rohkem kui retseptis ette nähtud.

4. Rulli tainas õhemaks ja ristkülikukujuliseks.

5. Lao tainale pirniviilud.

6. Puista tainale tükeldatud pekaanipähklid. Neid võid hakkida lõikelaual noaga, aga kuna pekaanipähklid on pehmed, saab neid ka näpu vahel puruks pudistada.

7. Keera tainas laiemat serva pidi rulli.

8. Lõika tainarullist ühepaksused (u 4 cm) jupid.

9. Pane koogivormi põhjale (läbimõõt 19 cm) küpsetuspaber ja aseta tainatükid püstiselt vormi. Ära muretse, et vormis ruumi üle jääb, sest rullid kerkivad ahjus.

Jõulusema maitse saamiseks võid rosetile enne ahjupanekut peale puistata kuhjaga teelusikatäie kaneeli või pisut riivitud apelsinikoort.

Küpseta 220-kraadises ahjus umbes 20-25 minutit.

10. Rosetti on lihtne serveerida – iga sööja saab ühe „roosi“.

Kuigi lõhn on ahjust tulnud koogil väga ahvatlev, ära anna kiusatusele järele, vaid oota, kuni kook on jahtunud. Külmana on see kook tunduvalt maitsvam kui soojana, seepärast sobib ta suurepäraselt külakostiks.

Imeilusat ja rahuliku jõuluaega!